

Din hørsel – vår sak

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

The Norwegian Association of the Hard of Hearing

Brynsveien 13
Pb 6652 Etterstad
0603 Oslo

Telefon: 22 63 99 00
Telefaks: 22 63 99 01
Tekst-tlf.: 22 63 99 12

E-post: hlf@hlf.no
Org. nr.: 970 205 195
Bankgiro: 8397 05 08816

Justisdepartementet,
Lovavdelingen,
Postboks 8005 Dep.,
0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
19 DES 2005	
SAKSNR.:	200504026
AVD/KONT/BEH:	LOV/EO/HL
DOK.NR.	59
ARKIVKODE:	

Oslo, 15. desember 2005

Hilde.indreberg@jd.dep.no

Høringsuttalelse fra Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) til NOU 2005:8 *Likeverd og tilgjengelighet*

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) er en interesseorganisasjon for landets hørselshemmede. 14,5 prosent eller rundt 600 000 nordmenn har en hørselshemming, og HLF organiserer 43 000 av dem.

HLF synes det er svært positivt at Syse-utvalget i sin NOU 2005:8 "Likeverd og tilgjengelighet" har lagt fram et fullstendig forslag til en Diskriminerings- og tilgjengelighetslov og forslag til endringer i andre lover som skal sikre personer med nedsatt funksjonsevne et rettslig vern mot diskriminering.

Det er mye positivt i forslaget, men vi har kommentarer til bestemmelser vi mener ikke gir et godt nok vern. Vi har også tatt med forslag til andre lovendringer vi mener er helt nødvendige for å sikre likebehandling og likestilling.

Paragrafene i loven er kommentert kronologisk. Deretter følger kommentarer til andre lovendringer og lovbestemmelser vi mener må endres for å harmonisere vernet for ulike diskriminerte grupper.

§ 1 Formål

Syse-utvalget har valgt å bruke begrepet likeverd i formålsparagrafen.

HLF mener at dette begrepet ikke dekker lovens formål. "Likeverd" brukes i forbindelse med menneskerettighetene og representerer et velferds- og sosialpolitisk syn som ikke bør benyttes i forhold til denne loven. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er ment å gi personer med nedsatt funksjonsevne lik rett til deltakelse i samfunnet. Vi mener derfor at begrepet likestilling er det korrekte å bruke her.

I utvalgets mandat står det: **"Formålet er å fremme full deltakelse i samfunnet og likestilling mellom funksjonshemmede og andre borgere"**

I regjeringserklæringens kapittel om politikk overfor funksjonshemmede fremheves det at **"Regjeringen vil legge prinsippet om samfunnsmessig likestilling og universell utforming til grunn i sitt arbeid"**

At ombudet og nemnda, som skal håndheve loven, kalles Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda taler også for at "likeverd" i formålsparagrafen bør endres til "likestilling".

HLF mener det er viktig å sørge for en harmonisering av begrepene i norsk diskrimineringslovgivning. Begrepet likestilling brukes både i Likestillingsloven og Diskrimineringsloven.

HLF synes det er positivt at utvalget har hatt en bevisst bruk av "nedsatt funksjonsevne" i formålsparagrafen og loven for øvrig og dermed vist at de skiller klart mellom den relasjonelle forståelsen av begrepet "funksjonshemmet" og "nedsatt funksjonsevne" som beskrivelse av personlige egenskaper i definisjonen av diskrimineringsgrunnlag.

§ 3 Aktivitetsplikt

HLF ser positivt på at det er tatt med en bestemmelse om aktivitetsplikt for offentlige myndigheter, arbeidslivets organisasjoner og arbeidsgivere i offentlig og privat sektor. En slik plikt må følges opp med utarbeidelse av "codes of good practice" som de aktivitetsplikten gjelder for, er forpliktet til å følge. YS sitt arbeid for inkludering av innvandrere i arbeidslivet er et godt eksempel på hvordan et slikt arbeid kan legges opp. Kunnskapene om tilretteleggingsmuligheter og funksjonshemmede som en ressurs i arbeidsmarkedet må økes, og det må pålegges en inkluderende annonseringspraksis.

Det er også av stor betydning at bestemmelsen gir Likestillings- og diskrimineringsombudet rett til å gå inn i bedriftene og se hvordan i diskrimineringsforbudet praktiseres. Dette blir en viktig pådriver-arena for ombudet.

HLF er likevel uenig i at det ikke skal kreves en form for rapportering i forhold til aktivitetsplikten. Dette kan enkelt gjøres gjennom skjemaer tilsvarende de for Helse, Miljø og Sikkerhet, og leder på hvert nivå kan være ansvarlig for rapportering. Ved å måtte nevne spesifikt hva man har gjort i forhold til å hindre diskriminering, kan man høyne oppmerksomheten omkring diskriminerende praksis. En liknende rapportering er foreslått i forbindelse med forslag til nye offentlige innkjøpsregler.

§ 4 Forbud mot diskriminering

HLF vil berømme utvalget for det grundige arbeidet som er gjort i forhold til diskrimineringsbestemmelsene og diskrimineringsgrunnlaget.

Ved å gjennomgå hvordan andre land definerer og praktiserer diskrimineringsgrunnlaget har Syse-utvalget kommet fram til en definisjon av diskrimineringsgrunnlag som setter fokus på selve diskrimineringen og ikke på personkrets. At de også har tatt med **"har vært nedsatt, vil kunne bli nedsatt eller antas å være nedsatt" samt diskriminering på grunnlag av andre personers nedsatte funksjonsevne**" gjør at de fanger opp holdningsmessige diskrimineringsstilfeller som ellers ville falle utenfor loven. Dette er mer utbredt enn samfunnet er klar over, kanskje særlig i forhold til personer med psykiske lidelser, og i tilfeller hvor arbeidsgiver synes å mene at det ikke er lønnsomt å ansette personer som er foreldre til et barn med nedsatt funksjonsevne.

Erfaringen fra andre land viser klart at en slik vid definisjon av diskrimineringsgrunnlaget fungerer godt, og at det ikke har skapt problemer i forhold til håndheving.

HLF er imidlertid ikke enige i kravet om at en person med nedsatt funksjonsevne skal "bli stilt **særlig ufordelaktig**" ved indirekte diskriminering utenfor arbeidslivet (§ 4, 3). Overfor domstolene er et slikt krav nødvendig, men det bør ikke gjelde et så sterkt krav for å bringe en sak vedrørende indirekte diskriminering inn for Likestillings- og diskrimineringsombudet.

Vi støtter flertallet i at fjerde og sjette ledd bør beholdes slik det står i forslaget. Det er viktig å opprettholde kravet om at personer med nedsatt funksjonsevne kun skal ”**stilles dårligere**” ved indirekte diskriminering på arbeidslivet område.

Definisjonen av diskrimineringsgrunnlag i 6. ledd er en forutsetning for at loven skal fungere slik vi ønsker.

§ 5 Forbud mot trakassering

Vi støtter fullt ut flertallets forslag til forbud mot trakassering og mener at det er helt nødvendig at 3. ledd opprettholdes.

Trakassering, spesielt innen arbeidslivet, oppleves av mange hørselshemmede og har ofte som følge at hørselshemmede føler seg presset ut av arbeidslivet.

Det er også positivt at Likestillingsloven, Diskrimineringsloven og Arbeidsmiljøloven er harmonisert på dette punktet, og når det gjelder forbudet mot instruks og gjengjeldelse i § 6 og § 7, slik at saker behandles likt av ombudet uansett grunnlag.

§ 8 Positiv særbehandling

HLF ser positivt på forslaget til bestemmelse om positiv særbehandling, og mener at det er nødvendig å ha med en slik bestemmelse i loven.

En undersøkelse foretatt av Sintef viser at unge hørselshemmede har svært vanskelig for å skaffe seg jobbpraksis. Positiv særbehandling ved inntak av ekstrahjelp og ferievikarer ville kunne avhjelpe dette problemet. Jobbtreningsprogrammer og utforming av utlysningstekst rettet mot hørselshemmede er andre gode alternativer.

§ 9 Plikt til generell tilrettelegging (universell utforming)

HLF støtter Syse-utvalget i at det er nødvendig med en bestemmelse i loven om generell tilrettelegging knyttet til universell utforming. Vi vil likevel påpeke at dette kan skape problemer i forhold til lik tilgang på varer og tjenester for alle.

Bestemmelsen henviser kun til universell utforming og begrenses herved til det som kan legges inn i dette begrepet. Den pro-aktive regelen om aktivitetsplikt bør også gjøres gjeldende dersom tilbudet om varer og tjenester ikke lar seg universelt utforme på det nåværende tidspunkt. Tilbydere av varer og tjenester bør alltid bestrebe seg på å tenke hvordan et tilbud skal kunne gis til alle uansett funksjonsnivå. For hørselshemmede kan dette for eksempel være informasjon som ikke kan gis visuelt samtidig med at den gis via tale. En løsning kan da være skriftlig materiale som gir den samme informasjon. Personlig service til en blind i en forretning, eller skrivefolk til hørselshemmede er andre eksempler på slik tilrettelegging.

Englands Disability Discrimination Act har en slik plikt til å finne alternative løsninger knyttet opp mot lovpålagte ”codes of good practice”. En slik tilrettelegging må ikke forveksles med individuell tilrettelegging i § 10 som er knyttet til en bestemt person og hvor det kreves en tilknytning mellom partene. Tilretteleggingen skal finnes selv om den næringsdrivende på nåværende tidspunkt ikke vet om eller når en slik kunde dukker opp. Innholdet i begrepet universell utforming vil endres i takt med den tekniske utviklingen. Kostbare løsninger, som i dag vil være umulige på grunn av uforholdsmessighetsbegrensningen i bestemmelsen, kan i løpet av kort tid endres, og teknologiske nyvinninger

kan løse problemer. Alternative løsninger bør derfor avsluttes når tekniske løsninger gjør det mulig å legge dette inn under begrepet universell utforming.

Videre mener HLF at henvisningen til universell utforming i 2. ledd fokuserer på fysisk utforming på en måte som kan ekskludere informasjonsområdet. Det må sikres at forarbeidene viser til at dette også gjelder andre deler av virksomheten. Et teater må ha hørselsteknisk utstyr for formidling av lyd, kinofilmer og TV programmer må ha tekst og informasjon må gis på alternative måter for å nevne noen eksempler på områder som er viktige for hørselshemmede.

HLF vil også påpeke at Syse-utvalget har valgt en annen oversettelse av "universal design" enn den vanlig benyttede. "Alle, i så stor utstrekning som mulig" har blitt til "flest mulig". HLF mener at dette svekker betydningen av uttrykket universell utforming, og det blir i større grad avhengig av individuelle vurderinger.

Eksempler på viktige områder HLF mener skal omhandles av prinsippet om universell utforming.

Samferdsel:

All informasjon skal gis både auditivt og visuelt på stasjonsområder, terminaler og transportmidler til lands, til sjøs og i lufttrafikk. Høytaleranlegg skal være spesielt tilpasset tale og ha gode mikrofoner.

Alle telefoner på offentlige plasser, som stasjonsområder, skal ha telespole og forsterker.

Kultur og informasjon:

Teatre og lokaler som brukes til arrangementer åpne for publikum skal ha god akustikk og støydemping i tillegg til hørselstekniske hjelpemidler som teleslynge.

Teleslynge skal følge europeisk standard.

Varsling av brann skal gis visuelt.

Film og TV programmer skal være tekstet.

Museer skal ha hørselsteknisk utstyr til guiding.

Arbeid:

Alle fellesrom, som kantine, møterom og lignende skal være støydempet og ha god akustikk.

Ved alle møter og kurs skal det benyttes teleslynge.

Hoteller, som benyttes ved kurs, skal ha varslingsanlegg for hørselshemmede.

Barnehage, skole og høyere utdanning:

Lokalene skal være støydempet.

Undervisningsrom må i tillegg ha god akustikk.

Alle rom for fellesarrangementer, som for eksempel aula, skal ha teleslynge.

Overnattingssteder:

Varsling av brann og telefon må være tilgjengelig for alle.

Dagligvarehandel og køsystemer

Alle kasser skal vise priser og sum fra kundens ståsted. Køsystemer må gi god visuell informasjon.

Post, bank, kommunale servicetorg og lignende
Skal ha skrankeslynge

§ 10 Plikt til individuell tilrettelegging

HLF støtter forslaget til § 10 om individuell tilrettelegging, og mener at den vil styrke hørselshemmedes muligheter til likestilling innen arbeide og utdanning.

Eksempler på områder hvor HLF mener individuell tilrettelegging er viktig for hørselshemmede.

Hørselshemmede barn i barnehage skal sikres mulighet til å kunne få delta i mindre grupper hvor god kommunikasjon vektlegges.

Hørselshemmede barn i skolen skal sikres gode hørselstekniske hjelpemidler fra skolestart og muligheten til å undervises i mindre grupper med maksimum 15 elever hvor alle bruker mikrofon og sitter slik at alle kan se hverandres ansikt.

Klasserommet skal støydempes, og det skal benyttes støydemping på stoler.
Fellesarrangementer i skolen skal foregå i rom med teleslynge.

Hørselshemmede i arbeide skal kunne skjermes fra kontorlandskap.

Teleslynge eller andre hørselstekniske hjelpemidler skal benyttes ved alle møter på arbeidsplassen.

Kurs og seminarer for kompetanseheving og videreutvikling skal foregå i rom tilrettelagt for hørselshemmede.

Telefoner skal være tilrettelagt for hørselshemmede med telespole og forsterker.
Varsling av brann skal gis både auditivt og visuelt.

§ 11 Plikt til universell utforming av bygg og anlegg mv.

HLF støtter flertallets forslag til § 11 med ett unntak. Vi mener det er helt nødvendig at samferdsel og IKT tas inn i bestemmelsen slik mindretallet Buvik, Fjellanger og Larsen foreslår.

Når det gjelder bygg, anlegg og uteområder er det viktig at hensynet til tilgjengelighet og universell utforming tas inn som et premiss i planleggingen, og dispensasjoner bør bare gis i helt spesielle unntakstilfeller etter retningslinjer angitt i lovens forarbeider eller i teknisk forskrift til Plan og bygningsloven.

IKT er et område hvor utviklingen går svært raskt, og det vil i liten grad få økonomiske konsekvenser å gjøre området tilgjengelig. HLF kan ikke se at Syse-utvalgets påstand om manglende kunnskaper på området taler for at IKT skal utelates. I praksis kan tilgjengelige løsninger vise seg å være rimeligere enn moderne, fancy løsninger som for eksempel mange kommuner velger for sine hjemmesider. Det bør stilles et krav om at all offentlig informasjon skal foreligge i formater som er tilgjengelige for alle.

IKT er et område som benyttes av stadig flere og egner seg særlig godt for hørselshemmede. Det er imidlertid et problem at mange hørselshemmede er eldre som i tillegg har dårlig syn. Dette stiller krav til at informasjonen kan tas ut i leservennlig skrift, og at hjemmesider og lignende er klare og tydelige uten forstyrrende bakgrunn.

Samferdsel er et område hvor tilgjengelighet er svært viktig. Slik loven er formet, kan resultatet bli tilgjengelige stasjoner og terminaler men utilgjengelige transportmidler. Mangel på tilgjengelig informasjon om holdeplasser, stopptider, forsinkelser og i forbindelse med nødssituasjoner gjør hørselshemmede utrygge, og mange lar derfor være å bruke offentlig transport. Visuell informasjon er helt nødvendig for at hørselshemmede kan benytte offentlige transportmidler.

I regjeringens "Handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne" er samferdsel nevnt som et satsingsområde for universell utforming. Det burde tale for å ta samferdsel inn i § 11.

Andre land har sett betydningen av å ta samferdsel inn i lovverket mot diskriminering av funksjonshemmede, for eksempel er det i England lagt fram et forslag om å ta samferdsel inn i "Disability Discrimination Act."

Tidsfrister er viktige for at denne bestemmelsen skal ha den nødvendige kraft. Eksempler fra andre land, for eksempel ADA-loven fra USA, bekrefter at klare tidsfrister har ført til bedret tilgjengelighet både innen transport og bygg og anlegg. HLF støtter forslaget til tidsfrister for bygg og anlegg. På området samferdsel kan tidsfristen variere avhengig av utskiftningstakten for transportmidler. Det bør imidlertid settes en endelig tidsfrist for alle transportmidler. Det bør stilles krav om tilgjengelighet for alle grupper funksjonshemmede til nye transportmidler.

§ 12 Bevisbyrde

HLF støtter flertallets forslag og mener at reglene om delt bevisbyrde også må gjelde for § 9. Regjeringen sier i sin regjeringserklæring at prinsippet om universell utforming skal legges til grunn for arbeidet med samfunnsmessig likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne. Et krav om delt bevisbyrde vil styrke funksjonshemmedes muligheter til å prøve sin sak i forhold til § 9.

En utvikling av standarder og eksempler på god praksis i forhold til universell utforming vil etter hvert gi et klarere bilde av hva begrepet universell utforming innebærer, og det vil bli tydeligere for partene hvordan kravet til tilgjengelighet skal være. Syse-utvalgets begrunnelse er viktig å ta hensyn til. HLF er enig i at styrkeforholdet mellom partene ofte er skjevt og at den diskriminerte som oftest er den svakeste part. Også hensynet til harmonisering av lovverket tilsier at reglen om delt bevisbyrde bør følges. Både Likestillingsloven, Arbeidsmiljøloven og Diskrimineringsloven har tilsvarende regler.

§ 13 Arbeidsgivers opplysningsplikt i tilsettingssaker

HLF støtter Syse-utvalgets forslag.

§ 14 Organisasjoners adgang til å opptre som fullmektig mv.

HLF støtter flertallets forslag til bestemmelser om organisasjoners adgang til å opptre som fullmektig. I saker som gjelder diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne har organisasjonene en kompetanse som ikke kan forventes av juridiske fagpersoner.

§ 15 Håndheving

HLF har tidligere avgitt uttalelse om et felles ombud. Vi mener at sammenslåingen har gått for raskt og at det ikke har vært tatt hensyn til at lovverket må harmoniseres for å gi likt vern til de grupper som skal ivaretas av ombudet.

Ressursene må fordeles slik at alle diskrimineringsgrunnlag som skal ivaretas av Likestillings- og diskrimineringsombudet, får like stor oppmerksomhet, og at det opparbeides god kompetanse på alle områder.

HLF er enig i Syse-utvalgets vurdering i at sivilrettslige sanksjoner som retting, stansing og tiltak som hindrer diskriminerende praksis er egnede metoder for å hindre diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne. Det vil på sikt endre holdninger, nedbygge funksjonshemmende barrierer og høyne oppmerksomheten omkring diskriminering. At tvangsmulkt kan ilegges styrker betydningen av loven.

Dokumentasjonssenteret, som nå er opprettet under NOVA, må opprettholdes som et uavhengig organ for å styrke ombudets kompetanse.

Kunnskapene om tilgjengelighet for funksjonshemmede er meget svak i alle deler av forvaltningen. Selv ikke de nåværende bestemmelser i Teknisk forskrift følges opp i kommunene. HLF erfarer ofte at teleslynge i rom med høyttaleranlegg er utelatt.

HLF er kjent med forslaget til Plan- og bygningslovutvalget om opprettelse av en byggteknisk nemnd som skal behandle klagesaker i forbindelse med dispensasjoner fra Plan- og bygningsloven. Det må kunne antas at denne nemnda vil kunne avgjøre dispensasjonssaker på en tilfredsstillende måte på vegne av personer med nedsatt funksjonsevne og at de fleste saker vil kunne avgjøres der.

HLF mener likevel at det er behov for en instans med spesiell kompetanse på tilgjengelighet som kan behandle klager på dispensasjonssaker. Dersom det oppstår en sak hvor enkelt-personer føler seg diskriminert støtter HLF Syse-utvalgets forslag om at dispensasjonssaker innen bygg- og anlegg kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemda.

Det er viktig at ombudet får en sterk pådriverrolle.

§ 16 Oppreisning og erstatning

HLF støtter mindretallets forslag til § 16. 1.ledd. Det bør ikke stilles krav om grov uaktsomhet ved brudd på diskriminerings- eller trakaseringsbestemmelsene i loven.

Kommentarer til andre lovendringer

Plan- og bygningsloven

HLF støtter Syse-utvalgets forslag til endring i Plan- og bygningsloven. Det er av stor betydning for Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven at krav om tilgjengelighet og universell utforming tas inn i lovens formålsparagraf.

Et krav om tilgjengelighet og universell utforming er et viktig signal og retningslinje for tolkningen av loven og utarbeidelse av forskrifter og standarder og samsvarer med regjeringserklæringens politikk overfor funksjonshemmede.

Det må sikres at krav til standarder for universell utforming og tilgjengelighet i forskriftene til bygningsloven ivaretar alle grupper med funksjonsnedsettelse. Krav til informasjon og kommunikasjon for hørselshemmede er like viktige som tilgjengelighet for bevegelseshemmede.

Forslag til endringer i andre lover

HLF støtter Syse-utvalgets forslag til endringer i andre lover.

Lovendringer som HLF mener er nødvendige for å sikre et likt diskrimineringsvern.

Straffelovens § 135 a

Syse-utvalget har lagt til grunn at Riksadvokaten ikke kjenner til saker der funksjonshemmede rammes av denne lovebestemmelsen og tolker dette slik at det derfor ikke er nødvendig at diskrimineringsgrunnlaget "nedsatt funksjonsevne" tas inn.

HLF er ikke enige i dette resonnementet. Hvordan skal man føre saker der det ikke foreligger beskyttelse i loven?

Yringsfrihetskommisjonen sier i sin uttalelse om § 135a: **"Diskriminering på grunn av særtrekk man ikke kan "skjule" i offentligheten (hudfarge, språk), kan etter kommisjonens syn føre til en særlig belastende form for diskriminering.**

Etter vår mening kan denne uttalelsen like gjerne benyttes i forhold til nedsatt funksjonsevne. Manglende undersøkelser og forskning gjør at vi ikke har kunnskap om art og omfang av slik diskriminering. Slike undersøkelser gjøres i andre land, som for eksempel Sverige, Skottland og England, for å avdekke det man kaller "hat-kriminalitet"

Riksadvokaten, Politiembetsmennenes Landsforening og Oslo Politidistrikt går inn for å opprettholde et straffeansvar for visse kvalifisert krenkende ytringer. **" siden en straffebestemmelse om dette vil gi uttrykk for en norm som kan ha betydning i den alminnelige holdningsdannelse og på den måten påvirke den generelle oppfatningen av hva som er akseptabelt. Det fremheves at symboleffekten av at handlingen er gjort straffbar, ikke må undervurderes."**

I Stortingsmelding nr. 26 (2003-2004) om endring av Grunnlovens § 100 gir Justisdepartementet uttrykk for at det bør være rom for skjerping av vernet mot diskriminerende ytringer.

All argumentasjon viser at en slik lovbestemmelse er viktig. HLF kan derfor ikke slutte seg til Syse-utvalgets konklusjon om at en slik lovbestemmelse ikke er viktig for personer med nedsatt funksjonsevne.

Straffelovens § 349a

§ 349a setter forbud mot ervervsmessig diskriminering i næringsforhold begrunnet i en persons trosbekjennelse, rase, hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, homofili, legning, leveform eller orientering.

Holgersens-utvalget gikk i sin NOU 2002:12 "Rettslig vern mot etnisk diskriminering" inn for å opprettholde bestemmelsen "som en strafferettslig sikkerhetsventil" i forbindelse med arbeidet med diskrimineringsloven.

HLF er uenig i flertallets syn på at det ikke er nødvendig å ta "nedsatt funksjonsevne" inn i § 349a fordi utestenging kun dreier seg om manglende tilgjengelighet.

Det kan gis mange eksempler på at personer med nedsatt funksjonsevne har blitt utsatt for utestedsdiskriminering på grunn av holdninger eller liten kunnskap om ulike typer nedsatt funksjonsevne.

HLF støtter mindretallets vurdering i at koblingen mellom § 349a og Alkohollovens § 1-8 gjør det helt nødvendig å ta "nedsatt funksjonsevne" inn som diskrimineringsgrunnlag i § 349a.

Inndragning av skjenkebevilling er det viktigste enkeltvirkemidlet for å motvirke utestedsdiskriminering som ikke er knyttet til manglende tilgjengelighet.

Brukermedvirkning

HLF forutsetter at organisasjonene for funksjonshemmede bringes aktivt inn i prosessen med utvikling av standarder for universell utforming. Uten vår medvirkning og brukerkunnskap vil det være vanskelig å oppnå standarder som er rimelig fullstendige og kan fungere som retningslinjer for planleggere og saksbehandlere.

Lovens ikrafttredelse

Syse-utvalget foreslår at det nedsettes et utvalg for å se på en felles anti-diskrimineringslov for alle diskrimineringsgrunnlag.

HLF er ikke uenig i at dette vil være en god løsning i et lengre tidsperspektiv, men vi mener det er helt nødvendig at Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven vedtas i løpet av 2006 og trer i kraft fra 2007.

Med vennlig hilsen

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

Simon Bringeland (sign)
Forbundsleder

Geir Lippestad
Generalsekretær